

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta . . . 5.—
četrt leta . . . 2.50
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " dvakrat . . . 12 "
" " trikrat . . . 10 "
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Ob skupščini C. M. D. v Tržiču.

Naše demokratsko prepričanje nas dviga na stališče, da v narodnih institucijah, kakor je Sokolstvo in C. M. D. ne sme prevladovati noben stan in da nam je vse narodne institucije varovati političko-strankarskih vplivov, medtem ko jih kulturnemu strankarstvu ne moremo odtegniti, posebno če služijo kulturnim namenom naroda.

Vsi stanovi imajo biti zastopani v odborih narodno-kulturnih institucij, vendar si je skoro težko misliti enoten in uspešen njihov splošni — vsaj zaradi enotnosti — v roke enega stanu, ki vodi stvar do smotrov in realizuje p o d r o b n e načrte. V prvi vrsti so pa v to poklicani stanovi, v katerih področje sodi kulturno-narodna institucija, posebno če se krije interes naroda z interesom smotra stanu.

In v tem oziru — mislimo — je učiteljstvo v prvi vrsti poklicano, da razširja našo narodno obrambo, posebno ker temelji ta danes na šolstvu in reševanju šolskih vprašanj, katerih interes in upravičenost reševati leži v prvi vrsti učiteljstvu. Že naravna organizacija daje učiteljstvu upravičenost, da se na podlagi organizacije slovenskega naprednega učiteljstva organizuje naša kulturno-napredna narodna obramba in se na podlagi nje sistematiško uredi, razširi in pokrepi.

Te misli so se nam zbudile ob priliki polemike med „Slov. Nar.“ in „Jutrom“ v tej zadevi.

Na sodelovanje narodnim interesom odločno nasprotujoče političke stranke in nje so-mišljenikov nam sploh ni reflektirati in tudi ne reflektiramo. S tem pa nikakor ne označujemo svojega strankarskega stališča v političkem smislu, temveč hočemo le poudarjati političko zaslepljenost naših narodnih škodljivcev, ki izza političke strasti ne vidijo kulturnih smotrov in kulturne rešitve naroda — v katere nasprotui smeri sme najmanj delovati slovenski učitelj.

Nihče ne more tajiti, da je ravno učiteljstvo že mnogo podrobno delalo in mnogo storilo za narodno obrambo pri nas; nihče ne more tajiti, da je ravno učiteljstvo dalo temelj podrobnemu narodnemu delu, a tudi nihče ne more utajiti, da se vse to delo ni vršilo in pospeševalo sistematiško — po čemer bi dosegalo to delo še večje in dalekosežnejše uspehe.

Učiteljstvo je sodelovalo pri narodno-obrambnem delu — kakor povečini pri narodno-socialnem delu — kot zasebnik, ker iniciativo za to delo ni izhajala iz stanovske organizacije — od kjer bi morala — temveč je bila plod neposredne narodne vzgoje in povsem individualna stvar posameznika.

Mnenja smo, da bi učiteljstvo moralo delati na narodno-obrambnem polju stanovsko organizovano ker je manjšinsko šolsko delo tudi del našega dela stanovskih smotrov in ker manjšinsko šolsko delo sodi tudi v naš program in istotako sodi manjšinsko šolsko vprašanje v našo organizacijo.

In tedaj šele, kadar bo naša organizacija zmožna organizovano izvajati tudi to nalogo,

tedaj šele bo naša stanovska organizacija narodno-kulturno popolna,

Ne da bi prevzela C. M. D. izvedbo vseh načrtov in njih realizovanje; da prevzame le nalogo, vzgajati sposobnih in zmožnih podrobnih narodno-obrambnih delavcev na podlagi stanovskih organizacij to za-dostuje.

Napredno učiteljstvo naj ne deluje pri naši narodno-obrambni instituciji več kot zasebnik, temveč kot stan, da v tej instituciji uveljavi svoj stan, zato se lahko z mirno vestjo oficijalno izjavimo kot organizacija za pripadnike naše nar.-kul. obrambne organizacije (C. M. D.) in gojimo ter rešujemo v organizaciji nje vprašanja in smotre.

Nikakor s tem ne kršimo svojega načela, da kot stanovska organizacija ne smemo pristopiti k nobeni drugi nestanovski organizaciji, zakaj načelo je tukaj drugo za političko in drugo za kulturno organizacijo.

Oficijalen nastop naše stanovske organizacije h katerikoli politički stranki se nam kaže kot greh nad samim seboj, ker od naših političkih strank še precej časa nobena ne postane kulturna, pri načelih stanovske organizacije ne moremo gledati na mala nenačelna nasprotja političkih naziranj posameznikov — če se krijejo kulturna načela in kulturno naziranje večine z interesom stanu.

Nasprotno se nam vidi pristop stanovske organizacije k narodno kulturni instituciji, ki se krije v načelih in programu s stanovsko organizacijo in katere interesni smotri se krijejo z interesnimi smotri stanovske organizacije neohodno potreben, ker pri kulturnem boju je neobhodna potreba, da družimo vse-povsod moči, da jih koncentrujemo, kjer ni načelnega nasprotstva in da izkušamo odstranjati vse, kar bi nas v tem slučaju razdvajalo.

Narodno manjšinsko delo mora biti tudi na našem programu in se imajo s tem vprašanjem pečati tudi vse naše organizacije, ker poleg vzgajanja učiteljstva za proizvajanje kulturnega boja na šolskem polju ima naša organizacija skrbeti tudi za vzgojo narodno-manjšinskih delavcev med našim stanom in ima skrbeti, da na podlagi našega stanu pride do sistematiškega dela na tem polju.

To vprašanje smo do danes le malo še razmišljali z ozirom na celokupnost naprednega slovenskega učiteljstva, in vendar je to vprašanje, ki bo stopalo tembolj na dan, čimveč iniciative za to delo bo prihajalo iz stanovske organizacije.

Potreba bo pričeti misliti tudi na to, da se prične učiteljski naraščaj vzgajati v tem duhu in za to delo, da ne bodo mladi učitelji le vedno začetniki — [v teoretiškem zmi-slu — pri narodno-manjšinskem obrambnem delu in da se povspne in izpremeni delitanzem učiteljskih posameznikov v dalekopotezno narodno manjšinsko, podrobno delo vseh posameznikov napredne učiteljske organizacije.

Slomškova Zveza.

Dne 7. septembra zboruje Slomškova Zveza v Ljubljani. To samo na sebi ni do-godek, da bi ga bilo treba nam registrati.

Slomškova Zveza je zborovala že večkrat — naj bi zaradi nas še — letos! — Potisnil nam je pero v roke uvodni članek v 198. šte. „Slovenca“ pod naslovom: „Sloven-skemu krščansko mislečemu učiteljstvu“, v katerem članku ne govori pisec krščansko mislečemu učiteljstvu nič, pač pa vabi vse sloje slovenske človeške družbe na zborovanje Slomškove Zveze. To je imeniten članek, ki kaže vso mizerijo slomškarjev, ki da med vrsticami toliko brati, da bi mi okrcali prav pošteno takega člankarja, če bi izšel iz naših vrst. Škoda, da nimamo prostora, sicer bi doslovno prijavili ves članek, tako pa se moremo baviti z njim le bolj nakratko.

Takoj v začetku članka pokaže pisec svojo nevoljo nad slomškarji samimi. Doma naj ostanejo bolniki in pa tisti „ki bi radi samo med štirimi stenami veljali za Slomškarje!“ Lepo je od vas, da pripoznate, da imate med seboj tudi take „možakarje“, ki bi radi samo med štirimi stenami veljali za Slomškarje — to je lepo od vas — a žalostno je za vas. Pa nikarte jih ne podite od zborovanja; če ti doma ostanejo — kdo bo pa zboroval? — kako bo pa mogel potem 7. september pokazati javnosti, „da se vrste Slomškove Zveze m n o ž e od leta do leta in da ima Slomškova Zveza bodočnost!“

Bodočnost! — To naj pokaže še-le 7. september? Dosedaj vaša zborovanja še niso pokazala, da bi imela Slomškova Zveza bodočnosti? Mi pa vemo že pred 7. septembrom, da ima Slomškova Zveza bodočnost — kakšno bodočnost to bomo povedali vam koncem tega članka.

Pa tudi vi veste, da vas čaka bodočnost in pred to bodočnostjo vas je strah! — Poguma je treba slomškarjem in dajejo si ga, kakor si ga je dajalo onih znanih sedem Švabov! „Snuje se svetovna zveza katoliška učiteljstva. Pogum tedaj!“ Da strah je revežev, ker jih je tako malo in da bi zbornali kolikor mogoče veliko zborovalcev, kliče, vpije in vabi člankar kakor kloven pred vašim cirkusom — vse, vse k zborovanju „kar leze inu gre“.

„Obračamo pa se tudi do vas tovariši, ki ste še verni in vneti za versko vzgojo, ki ste prepričani v srcu, da morata cerkev in šola delovati v slogi in vas vabimo na zborovanje“. Torej pripoznate, da je še učitelj, „ki so še verni in vneti za versko vzgojo“, — pa ne-čejo biti slomškarji? Zakaj pa ne? — zato, ker s o š e verni in vneti za versko vzgojo! — Tudi takih nas je, ki vemo, da bi morala „cerkev in šola“ delati v slogi, pa „cerkev“ tega ne dela — zato hodimo svoja pota.

„Mi vas bodemo veseli...“ Verujemo, da bi bili — če bi došli — pa nas ne boste veseli, ker nas — ne bo!

„Veseli boste tudi vi sami, ker se boste opostili spon in lažiliberizma in predsodkov, ki vas odbijajo od nas“.

Nam se ni oproščati nikakih spon! Naš list in z njim napredno učiteljstvo smo stali vedno na tem stališču, da ne sme čutiti učitelj nikakih „spon“. Prost bodi,

neodvisen, stoječ na lastnih nogah, zavedajoč se lastne moči! Taki smo mi! — Vi se otrešite spon! Vi ste sami moleli in držali roke drugim, da so vas vkovali v verige, na katerih vas vodijo kakor nekaj Bošnjak svojega medveda, da plešete, kakor vam godejo drugi. Vi ste vsponah, ki vassilijo, da morate klanjati svoja hrbtišča pred vsakim kaplanom, pa najsi bodi tega vreden ali ne! Vi ste svoj ponos, svoj ugled, svojo čast žrtvovali ne zaradi „vere in vzgoje“, ampak zato, da vam odpade tuintam s klerikalne mize kaka drobtina, da vam vržejo tuintam — kakor psu za plotom — kako oglodano kost v podobi nadučiteljske ali celo učiteljske službe! Vi se oprostite spon in veseliboste tudi vi sami!

Lažiliberizma se nam tudi ni treba otrešati — mi mu ne služimo! Mi stremimo za resnico in pravico, za napredkom in svobodo! Če imenujete to stremenje lažiliberizem — prosto vam! Mi smo liberalni, ker hočemo živeti in pustimo, da tudi drugi žive. Dobro pa je to, da člankar pravi, da se drži liberalizma samo še del mestne inteligence, če se ga drži inteligence, se ga bomo mi tudi še dalje držali; držite se vi tega, česar se drži — ignoranca!

Kakor iz vsega tega vidite, niso „presodki“, ki nas odbijajo od vas: to so naši principi, ki nam prepovedujejo, da bi šli tako sramotno v jarem stranki, ki je slučajno na krmilu! Razsodnega naprednega učiteljstva ne bodete zvabili nikdar v sužnost! Najbrže slutite to člankar, zato se obrača na duhovščino!

„Obračamo pa se tudi do tebe, prečastita duhovščina!...“ vemo, da bi moralo pristopiti še veliko, veliko število duhovnikov, da bi doseglo število učiteljstva“.

Povejte raje število, koliko je več učiteljev, kakor duhovnikov v vaši Zvezi! Sicer se da pa ta jednačba z eno neznanko kaj lahko rešiti. Slomškarjev je tako malo, da bi lahko imeli duhovniki čez noč večino — ako bi le hoteli — igraje vržejo, če jim drago, že 7. septembra ves odbor z Jakličem vred in prevzamejo sami vodstvo Slomškove Zveze. Tu se ravno vidi, kam plovejo slomškarji učitelji in učiteljice! Tega sedaj „prečastita“ duhovščina še ne bo storila — ampak igrala se bo nekaj časa še s slomškarji.

„Pridite na naše zborovanje, da pokažemo javnosti, da še živi in bode živelo staro Slomškovo geslo: cerkev in šola sta sestri!“

Sestri? — To bi bilo lepo — če bi bilo res! Toda stvar je drugačna! „Cerkev je mati, šola pa hčerka“ — tako trdi sedanja duhovščina; če bo šlo pa po vaše bo cerkev mačeha, šola pa pastorka.

„In ti, slovenski kmet, delavec! Vidva tvorita maso naroda, vama služi šola. Na vaju se opira slovenski krščansko misleči

učitelj, pozdravljena na našem zborovanju! — Ne bo nič! Slovenski kmet, pa delavec nimata v četrtek dopoldne časa! Če bi ju res hoteli imeti v svoji sredi, bi napravili zborovanje v nedeljo!

Pa veš ti, slovenski kmet in delavec, zakaj ne napravijo svojega zborovanja v nedeljo? — Vidiš, to je tako: ti si masa, na katero „se opira slovenski krščansko misleči učitelj — duhovščina je pa tudi masa“, na katero se še bolj opira „krščansko misleči učitelj“, duhovščina pa nima ob nedeljah časa; no, in zato — adijo, ti slovenski kmet in delavec! Lahko pa vidiš, da je tako vabilo humbug in hinavščina!

„Koga pa naj še vabimo?“ — se vpraša članar! Res je vabil že precej ljudi, Slomškarjem je zaklical: Vsi na krov! Vabil je učiteljstvo, ki ni v njegovih vrstah, pa je še „verno“, vabil je „prečastito“ duhovščino, slovenskega kmeta in delavca — koga pa naj še vabi? — Tu se je pokazal Slomškar spet v pravi luči — zatajil je vse one, ki jih je vabil tudi z letaki in posebnimi pismi — vabil je pismo vse župane, predsednike krajnih šolskih svetov, izobraževalna društva, marijine mladeniče in marijine device, pevška društva in „čuke“ — vse te je vabil pa zatajil jih je v — „Slovenca“ jih ne omenja — za javnost so mu vse te osebe in korporacije preničeve, zato jih javno ne vabil! „Prav srčno pa vabim tudi krščansko misleče (mosleminsko misleči so izključeni) c. kr. profesorje.“ ... „Dalje vabimo naše dijaštvo.“ Tako vabi članar vladno in vse sloje človeške družbe, da bi potem udaril na veliki zvon in razglasil po svetu: glejte vsi so z nami — narod je na naši strani — z nami je masa! V duhu že vidi članar vse te mase okolo sebe in prej upadlo srce mu je izlezlo iz hlač, zraste mu pogum, ki si ga je moral delati v začetku članka na umeten način, napne drugo struno, ko se spomni slednjič tudi še ljudskih poslancev! —

„Na našem zborovanju hočemo videti tudi naše ljudske poslance!“ Saperlot! — to je pa drug ton! Tako se govori — kaj? — Ta odločen imperativ — ta še nam imponuje! Druge stanove vabi — poslanecem pa dikтира! Tako je prav — smo rekli! Prost bodi, neodvisen, stoječ na lastnih nogah, zavedajoč se lastne moči! Tako smo si mislili, ko smo čitali te vrste. Toda kmalu nato se članar izda, da ga je notranja jeza, keš, sramota privedla do te osornosti, s katero hoče imeti na zborovanju tudi poslance „iz obeh zbornic!“ „Kakor se vam je dne 13. junija izročilo slovensko ljudstvo, tako smo se vam izročili tudi mi!“ — Da, da, slomškarji! — izročili ste se — prodali ste se — usužnili ste se! Zato pa le zborujte v senci „prečastite“ duhovščine, le opirajte se nanjo — krščansko misleči učitelji — opirajte se na našega delavca in kmeta — o, le opirajte se, saj nimate več lastnih tal pod sabo, saj ne stojite več na lastnih nogah, kakor blodeče duše tavate okolo, povešenih oči, ker se ne upate več pogledati v lice svojim tovarišem, ki ste bili nekdanj z njimi enakih misli, enakih nazorov! Opirajte se na duhovščino in njeno stranko, saj edino ta vas more še držati — če ta vas pusti — padete — razpade slomškarija! Pa ne bojte se še sedaj — „prečastita“ duhovščina bo vas še držala, držala vas bo dokler bo vas potrebovala, ko pa vas izžame in ko ji boste nepotrebni, vas vrže proč kot izžeto limono! — In to je tista bodočnost, ki jo bo pokazala slomškarija ob svojem zborovanju 7. septembra.

Tako je s petletninami na Goriškem!

„Kako je s petletninami na Goriškem“, se je glasil jako važen članek v zadnjem in predzadnjem našem listu.

Odgovor na to vprašanje je že par let star, in sicer: tolminski šolski okraj dovoljuje učiteljstvu to, kar mu gre; goriški, sežanski, gradiščanski in tržiški okraj ter mesto Gorica,

ki so tudi v isti deželi, pa nočejo dovoljevati učiteljstvu, ki strada, mrvice kruha, češ, da tako pravi § 9. zak. iz l. 1906. Napačno ne bo, ako se tu poda nekoliko reminiscence tega za goriško učiteljstvo velevažnega paragrafa.

Kmalu po sprejetju omenjenega zakona po deželnem zboru in po sankciji je vložil laški učitelj mesta Gorice prošnjo za priznanje petletnine, opirajoč se na zakon iz l. 1901 ter na člen V. zakona z dne 14. januarja 1906.

Goriški mestni šolski svet mu je prošnjo zavrnil z motivacijo, da mu po zakonu iz l. 1906. (§ 9.) gre petletnina šole „od prvega dne meseca, ki sledi neposredne dnevu pridobljene usposobljenosti.“

Omenjeni tovariš je na to podal ugovor, sklicujoč se na člen V. zakona iz l. 1906., ki pravi v svojem II. odstavku: S tem zakonom se ne premeni pravica do višjih plač, katere so dosegli člani učiteljstva zaradi prejšnjih zakonov.

In tako je hodila zadeva od inštanca do inštanca ter prišla k upravnemu sodišču.

Pred upravnim sodiščem je zastopal rekurenta neki advokat iz Gorice, menda dr. V. Tu je stvar propadla.

Upravno sodišče se je držalo suhega besedila zakona. Po mojem sta bili ravno merodajni besedi v citiranem II. odstavku 5. člena: „so dosegli!“

Sicer nimam pri rokah nemškega besedila zakona in tudi ne razsodbe upravnega sodišča, ki pride pri tem v poštev, a se ne motim, če trdim, da sta ravno ti dve suhi besedi usodopolni za goriško učiteljstvo. Da bi tu bil sedanjik, bi gotovo reusirali, a tako smo izgubili grizljaj, ki bi nam v teh časih dobrodošel.

Vrag vzemi — pretekli čas!

Kakor sem se potem o zadevi informiral pri tedanjih dež. poslancih, niso bili mnenja c. kr. okr. šolskih svetov, ki ne dovoljujejo petletnin učiteljstvu v smislu prejšnjega zakona, t. j. onemu učiteljstvu, ki je uživalo ono ugodnost po zakonu iz l. 1901.

Lansko leto se mi je reklo od mero-dajnih gg. deželnih poslancev, da se premeni oni paragraf v smislu, da se onemu učiteljstvu, ki se mu je šlo petletnico po starem, tudi za naprej ugotovi potom novele k zakonu iz l. 1906.

Pravično in potrebno bi bilo, da bi se vsemu učiteljstvu dalo to mrvico kruha.

Deželni zbor je šel takrat v zrak — in naša zadeva je tudi šla v „vilice“.

Učiteljstvo onih par borov prav težko pogreša, še bolj, ker je moralo čakati po prvi petletnici za drugo sedem let. To so sedemletnice in ne petletnice. In ta neznosna draginja, ki nas tlači tako, da več dihati ne moremo!

H koncu naj omenimo, da želi učiteljstvo, da bi se zadeva spravila v tek in da bi tudi goriški, sežanski in ostati okraj jeli posnemati tolminskega, ki se mu mora reči, da vidi in spozna težki gmotni položaj učiteljstva v tej grozni draginji najpotrebnejših živil.

Vso čast — komur čast!

Zastopniki učiteljstva v okrajnih šolskih svetih, zgenite se; kaj ne slišite kruljenja želodcev?

Posnemajte tolminske učiteljske zastopnike v tej zadevi! —lj—

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrirana zadruga s omejenim lamstvom.

Promet do konca avgusta K 168.683-09.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt nih znakah. Na prošnje brez vpošiljave navedenih znak se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Prošnja do blagih src!

Trg Mokronog je zadela grozovita nesreča. Požar je v soboto, 19. avgusta, v Mokronogu ljuto razsajal ter spravil v par urah skoraj cel trg v pepel. Zgorela so stanovanjska postopja, hlevi, kozelci, živina, obleka, krma, žito, denar in poljedelska orodja.

Beda je nepopisna!

Prosimo torej vsa blaga srca, da pri-skočijo obupanim siromakom blagohotno na pomoč, da se vsaj za prvi trenotek osuše solze onim, ki z obupom zro v pepel svojih uničenih domovanj. Vsak dar, bodisi v obleki, denarju, žitu ali hrani, dobi hvaležna srca obupanih pogorelcev.

Pošiljajte hvaležno sprejema:

„Odbor za podpore potrebne pogorelce v Mokronogu“.

Za odbor:

Josip Tekavčič m. p., sodni predstojnik; Fran Arh m. p., davčni predstojnik; Ivan Hutter m. p., sodnik; Hinko Bukowitz m. p., župnik; Ivan Pirnat m. p., nadučitelj; Josip Tratar m. p., učitelj; Peter Strel m. p., trgovec; Ivan Zihlerl m. p., trgovec.

Značilno imenovanje.

S Primorskega, 22. avgusta 1911.

Listi poročajo, da je ravnatelj c. kr. ženskega učiteljskega v Gorici imenovan profesor na gimnaziji v Gorici, Franc Žnideršič.

Odkriti moramo povedati, da nas je to imenovanje prazenilo. Vsa čast prof. Žnideršiču, ki ga poznamo kot izbornega strokovnjaka v latinščini in grščini, a od ravnatelja učiteljskega zahtevamo mi še kaj drugega, zahtevamo namreč popolno izvedenost v vprašanih vzgoje učiteljstva ljudskih šol in bista te šole same. Profesor klasičnih jezikov pa ima, to nam mora priznati vsak nepristranski motrilec, v svojem službenem zvanju najmanj prilike, seznaniti se s temi vprašanji. Novi ravnatelj bo morda izboren administrator, a prav lepo bi se mi zahvalili, če bi začel učiti pedagogiko ter jo, recimo, pri izpitih za meščanske šole tudi izpraševati; a vendar je zahteva le naravna, da bi ravnatelj teoretično pedagoškega zavoda (in to je učiteljske) bil tudi v tem predmetu kompetentna oseba. Že v preteklosti smo le težko gledali, kako so na tem zavodu delali s pedagogiko, ker — žal — prejšnji ravnatelj ni smatral pedagogiko, ampak administracijo glavnim poslom; prav čudno je, da navedemo le nekaj, da se izpitnim komisarjem za pedagogiko pri meščansko-šolskih izpitih ni določil strokovnjak tega predmeta na učiteljsko, ampak profesor slovenščine (in klasičnih jezikov) na gimnaziju. Nadejali smo se, da bo zdaj nastopilo na tem zavodu nova tako potrebna era prave moderne pedagogike, zakaj po raznih znamenjih smo smeli upati, da bo ob izpopolnitvi ravnateljskega mesta prišla v poštev strokovno-praktična stran tega vprašanja, a zdaj vidimo, da se je upoštevala le akademična. Škoda! Modern pedagog bi imel v Gorici toliko dela! Tiste vadnice! Sicer je pa to imenovanje obenem slovenski javnosti dokaz, da vlada zamarja učiteljskega po Slovenskem; zakaj če izmed profesorjev-strokovnjakov petih učiteljskih na Slovenskem ni bilo mogoče izbrati enega za mesto ravnatelja, potem je to le dokaz, da so ta učiteljskega vladnim faktorjem — Hekuba!

Kakor je znano, so sklenili hrvaški tovariši, zbrani 11. februarja v Zagrebu, pasivno resistenco do ureditve svojih plač in pravnih odnosov. Po tem sklepu hrvaški učitelji, ki so se s častno besedo zavezali, ne sodelujejo pri nobenem narodno-kulturnem društvu, pri katerem niso primerno plačani.

Kakšne posledice ima ta resistenca na društveno življenje na Hrvaškem kaže sledeči slučaj.

Čebelarstvo društvo v Vukovaru, praznuje letos svojo dvajsetletnico. Obenem bi se vršil tam kongres hrvaških in srbskih čebelarjev, ki bi kot taki obhajali 10letnico svojega obstanka.

Prijavne pole za razstavo so bile razposlane, ker pa pasivna resistenca učiteljstva še nikakor ni bila zaključena, se je oglašil za razstavo in sodelovanje le en učitelj. Odbor za razstavo je imel sejo 1. avgusta; moral je razstavo, ki bi se otvorila 23. avgusta, odgoditi samo zaradi pasivne resistence učiteljstva, ker — kakor pravi „Hrvatska Pčela“ — niso ljudski učitelji samo sloveči čebelarji in razstav-

ljalci, ampak je brez njihove pomoči privedev razstave nemogoča. Oglašil se je en učitelj, a ne smemo misliti, da je ta kak Efiat. Sigurno je ta učitelj, tovariš Stigelmajer, oni ki dobi kot kongresov tajnik primerno nagrado.

Kakor želimo hrvaškim tovarišem izboljšanje gmotnega stanja, tako nas tudi veseli, da je bila hrvaška javnost primorana priznati moč, ki se mora nanjo pri gotovih prireditvah računati.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo je zborovalo namesto, kakor je bilo napovedano 6. avgusta pri Sv. Križu na Slatini, dne 13. avgusta pri Smelcu v Mestinju iz raznih razlogov. Škoda je bila morebiti v tem, da zborovanje ni bilo tako obiskano, kakor je pri takih vremenskih razmerah pri nas navada in pa, da se nismo mogli držati dnevnega reda, ker sta oba napovedana predavatelja (tov. Flerè „O volji“ in tov. Gosak „O vplivu fizikalnih razmer v šoli“) odpovedala svoje referate. Vendar pa proti temu lahko zapišemo kot dobiček predavanje tov. Hinka Šumra „O risanju po Callistu“. Pri nas se je uvedla zahteva, da se drži v risanju najbolj Callistove poti, in tov. predavatelj, ki se peča s to metodo že dlje časa, nam nam je pokazal na primerih svoje uspehe in tudi kratko očrtal pot, ki jo hodi sam, opiraje se na metodo Callistovo. — Bili smo mu hvaležni za njegove migljaje in njegov trud.

Če se omenim, da smo razšli zadnji sklep glede prenosa Zaveznih pravil ter določili, da naj sodelujejo pri tem že zdaj vse šole, štirje (Sekirnik, Kurbus, Korbar, Flerè) pa zbera vsa mnenja ter eden, ki se ga še določi, referira na zato določenem zborovanju po zimi ter precizira morebitne izpremembe ter želje in nasvete — sem dovršil dnevni red tega zborovanja.

Prihodnjič pa se snidemo v novembru t. l. v Šmarju. —č.

Književnost in umetnost.

Veliki češki pisatelj Alojzij Jirásek je praznoval dne 23. avgusta šestdesetletnico svojega rojstva. Češki narod je ob tej priliki pokazal, kako zna ceniti svoje velike moze. Slavljence je dobil iz vseh delov svoje češke domovine nešteto čestitk in priznanj. Praški mestni občinski svet mu je izročil častno kolajno mesta Prage in češki narodni svet mu je poslal izredno laskavo čestitko. Jirásek je kakor pisatelj znan tudi med nami Slovenci, če ne po drugem, pa gotovo po enem izmed njegovih najlepših opisov — „Psoglavcih“. Velikemu sinu našega velikega bratskega naroda tudi naše: na mnogaja ljeta!

Politiški pregled.

* **Mirovni kongres.** Od 25. septembra do 3. oktobra se vrši v Rimu devetnajsti svetovni mirovni kongres. Takoj po kongresu bo otvorjena v Rimu medparlamentarna mirovna konferenca, ki bo trajala do 11. oktobra. Letošnji svetovni mirovni kongres v Rimu bo jubilejski kongres. Pred 20 leti, to je leta 1891., je bil v Rimu tretji svetovni mirovni kongres, ki mu je predsedoval R. Borghini. Ta kongres je osnoval mednarodno mirovno pisarnico, ki je pri poedinah narodih organizirala mirovno gibanje in kateri je bila za delo na korist svetovnemu miru dodeljena Noblova nagrada. Dne 26. septembra bo otvorjena v Rimu mirovna razstava. Častni predsednik kongresa bo bivši italijanski ministrski predsednik Luigi Luzzatti. V odboru se nahaja tudi češki učenjak dr. Fr. Drtina.

* **Preganjanje katoličanov na Ruskem.** V Peterburgu je bila popolnoma tajno izvršena revizija cerkve peterburških katoliškega metropolita. Istočasno so se vršile hišne preiskave skoro pri vseh peterburških katoliških. Te preiskave, ki jih je odredil Stolipin so v zvezi s tekočo preiskavo o delu jezuitov na Ruskem. O uspehih najnovejšega dela ruske vlade proti katoličanom se vzdržuje popolna tajnost.

* **Avstrijska škofovska konferenca.** Letošnja avstrijska škofovska konferenca se vrši začetkom novembra na Dunaju pod predsedstvom solnograškega nadškofa kardinala dr. Katschthalerja. Konferenca se bo bavila največ s papeževim motopropriom glede praznikov.

* **Tomašičeva naredba o cirilici.** So botne uradne „Narodne Novine“ so priobčile najnovejšo naredbo bana Tomašiča o uporabi cirilice v javnih uradih kakor nekako izpopolniten zakon iz leta 1887, ki določa, da smejo stranke pri vseh deželnih oblastih v Hrvaški in Slavoniji uporabljati cirilico kakor latinico. Glede uradovanja občinskih uradov pa določa zakon iz leta 1870, da ima občinski odbor glede svojega avtonomnega delokroga pravico določati, kaka pisava naj se uporablja, le napisi na občinskih in šolskih poslopih — izvzete so srbeske konfesionalne šole — ter na kazipoti morajo biti pisani v latinici na prvem mestu, na drugem pa tudi v cirilici. Tam pa, kjer žive Srbi v večjem številu, morejo prve inštanice izdajati naredbe in rešitve strankam v cirilici na njihove cirilsko pisane vloge. Z ozirom na to določa nova banova naredba, da se mora vsi v vse notranje poslovanje deželnih oblastev izključno v latinici in da samo prve inštanice rešujejo v cirilici cirilsko pisane vloge in to v onih okrajih, kjer tvorijo Srbi nadpolovično večino prebivalstva. Naredba določa dalje, da morajo občinski uradi v avtonomnem delokrogu reševati v latinico pisane vloge tudi v latinici, v prenešenem delokrogu pa se mora tudi v notranjem poslovanju uporabljati le latinica.

* **Proti Poljakom na Pruskem.** Pruski shodni zakon dovoljuje, da se smejo v volilnem času vršiti zborovanja tudi o poljskem jeziku. Ker Poljaki (kakor je umljivo) povsod, kjer je le možno, uporabljajo to drobno zakonske dobrote, zahtevajo sedaj nemško-nacionalni zagriženci, da naj pruski državni zbor sklene jezikovni zakon, po katerem naj bi bila uporaba poljščine prepovedana tudi za časa državnoborskih in deželnozbornih volitev. In ti zagriženci zahtevajo še zase ime „svobodomiselne“ stranke!

Obrambni vestnik.

* **V obrambo.** Iz Lazareta, dne 20. avgusta t. l.: V „Edinosti“ od 3. avgusta je bil objavljen dopis „Kolera na Kopersčini“. G. dopisnik govori o koleri v Bertokih ter se hudi, da je oblastvo uporabilo šolo v svrhu izoliranja oseb, ki so bile v dotiki s koleroznimi osebami ter so zaradi tega osumljene kot nositelji bacilov te nevarne bolezni. Moj neznani posvečen obrekovalac je spet uporabil priliko, da me kot pisca tega dopisa napada v „Edinosti“ od 5. t. m. s tendenciozno premišljenimi hudobnimi lažmi in obrekovanji. Poslal sem uredništvu „Edinosti“ popravek in odgovor, a ga ni sprejela! — Jeli kolera v Bertokih ali ne, mi se vidi nepotrebno oporekati „čestitljivemu“ g. dopisniku na tem mestu, ker mu smrtni dogodjaji za kolero očito in pred vsem svetom govore, da je lažnik! Tudi na drugo v njegovem „poštenem“ dopisu se mi ne zdi vredno odgovarjati ter mi je vse eno, četudi vzame javnost za resnično, kar je trdil ter javnost s tem slepil, a da mi očita, da sem se v minolemu šol. letu delal bolnega ter da sem hodil na lov in nisem hotel poučevati, ga pozivljam, naj še enkrat ponovi to ostudno laž in obrekovanje ter naj se, ako je pošten, podpiše! Ta poštene posvečeni gospod me je izkušal že večkrat ugonobiti z raznimi anonimnimi ovadbami na šol. oblastnjice ter celo s podkupavanjem krivih prič! Dokaze imam v rokah ter pride dan obračuna tudi za Vas g. poštenjakovič! O „cvetkah“ iz Vašega vrla homo še govorili!

Jos. Bertok, nadučitelj.
Opomba uredništva: Napadi na tov. Bertoka izvirajo iz političnega in strankarskega maščevanja. Hočejo ga s silo spraviti s sedanjega službenega mesta ter tako materialno uničiti njega, njegovo matro in njegove nedoletne brate, ki jim je varuh! To se na ljubo političnim in strankarskim fanatikom ne sme zgoditi! Pozivljamo šolsko oblast, naj nepristransko razsodi ves položaj in vse razmere, potem se prepriča, da se tov. Bertoku godi krivica!

Kranjske vesti.

—r— **Polbog Jaklič se boji!** Občni zbor Slom. zveze bi se imel že davno vršiti. O pravem času je pa zvedel veliki diplomat oslovskega mostu, da se pripravljajo interpelacija na „učiteljska dobrotnika“ Jakliča in Ravnikarja: Kaj je z regulacijo učiteljskih plač? — Tudi o nekem ultimatu, ki se je menil staviti, mu je prišlo na uho. Previdni Jaklič je torej pričel zavlačevati občni zbor Slom. Zveze in išče za enkrat opravičila v ponesrečenem mladeniškem taboru — ki ga ni bilo. Kakor smo zvedeli, misli Jaklič sklicati občni zbor — če bo kaj pritiska od koritarskih nenasitnežev — na jesen, t. j. v septembru, tik pred zasedanjem dež. zbora, da bo na podlagi tega **zopet obljubil** — glasoval, seveda, nasprotno! — regulacijo učiteljskih plač. Poročajo pa nam, da je za slučaj kake

krize najel precej duhovščine, da se udeleži zborovanja in da mu reši še za enkrat stolček „Oberslomškarja“. — Tako pride Efiatlop zopet na svoje mesto!

—r— **Iz seje c. kr. okr. šol. sveta v Radovljici** dne 9. avg. Predsednik poroča o zadevah, ki so se rešile kurentnim potom. Sestavi se ternoprelag za nadučiteljski mesti na Boh. Bistrici in Boh. Beli. Predlaga se nagrada sedmim učiteljem za kmetijski pouk in eni učni moči za pouk v ž. r. delih. Dovolijo se starostne doklade, in sicer: učiteljici Koriari druga, Bizjak Jerici — prov. in prva definitivna, E. Žitnikovi druga, nadučitelju J. Ažmanu peta in učitelju Jensku druga. — Predlagata se dve denarni podpori v ugodno rešitev. — Odobri se več inšpekcijskih poročil; pri tej priliki se izreče pismeno pohvalo za uzorno poučevanje nadučitelju J. Richteršiču v Srednji vasi. Slednjič se odobri račun sedemnajstih kraj. šol. svetov. Kakor potno odškodnino članov okraj. šol. sveta se določi 25 v. za kilometro.

—r— **Prezidava šole v Šmartnem pri Kranju.** Trirazredna ljudska šola v Šmartnem se s šolskim letom 1911/1912 razširi v štirirazredno. Ker šolsko poslopje razpolaga le s tremi učnimi sobami, je treba prezidave, ki jo je prevzel stavbni mojster Angelo Molinaro iz Škofje Loke za 1900 K. Dela se takoj prično.

Štajerske vesti.

—š— **Majerjevci.** Tovariš nam piše s Štajerskega: Članki v „U. T.“ — „Majerjevci“ — nam prinesejo gotovo v stanovskopolitiškem oziru toliko sadu kakor še noben članek in nobeno zborovanje do sedaj. Taktična poteza je neprecenljive vrednosti za sedanje čase. Gotovo, da Vam bo vse učiteljstvo hvaležno za veliko delo, ker terorizem od strani nadzorništva je postal skoro neznosen in učiteljstvo je smatralo danes nadzornike kot nekeke tirane, ali pa — če so bili pravični — kot polbogove, ki dele učiteljstvu le milosti, a ne pravice. — Ponosni smo lahko na to, da se sami borimo na vse strani — osamljeni v boju — in tem ponosnejši smo lahko, če pomislimo, da vršimo dolžnosti drugih, da ščitimo nje, ki bi imeli ščititi nas! — Članki so spisani, efekt in zanimanje za nje je bilo vsestransko velikanski; javna sodba je padla. — Od šolskih korporacij ne pričakujem skoro ničesar. Dokončati moramo dosledno in vztrajno boj sami, ki smo ga pričeli, in šolske korporacije moramo prisiliti, da kaj ukredujejo!

Goriške vesti.

—g— **Odlikovanje.** Minister za uk in bogočastje je podelil voditelju 5. razredne ljudske šole v Komnu, Antonu Lebanu, povodom njegovega umirovljenja naslov ravnatelja v priznanje njegovega dolgega in plodonosnega delovanja na šolskem polju. Tov. ravnatelj Leban je dobil tudi častno medaljo za 40-letno službovanje. — Čestitamo!

—g— **Iz seje c. kr. okr. šol. sveta za goriško okolico** 17. avgusta: Trem učiteljem se je dovolil predujem in enemu podpora. Odpoved enega učitelja, ki je stopil v službo k železnici, se je sprejela na znanje in sklenilo, odvezati ga službe. Sklenilo se je, priporočiti pomnoženemu c. kr. okr. šol. svetu, naj bi dobile učiteljice supletinje za počitnice polovico plače. Enemu učitelju se je dovolil dopust. Izmed učiteljev, oz. učit. kandidatov pridejo: Kofol v Čepovan, Perko v Dol pri Opatjem selu, Bric v Dornberg, Berce v Prvačino, Novak v Kanal, Paljk v Sv. Križ, Hojak v Levpo, Reja v Plave, Bajt k Murovcem, Furlani v Gabrije, Lenardič v Rihemberg, Winkler v Bate, Bensa v Ločnik. Izmed učiteljic pridejo: Šavli v Cerovo, Medvešek v Kronberg, Križman v Založje, Dročič na Banjšice. Za ženska ročna dela sta bili imenovani gospici: Godnič za Renče in okolico, Breščak za Bate in okolico. Rešile so se razne vloge krajnega in osebne pomena.

—g— **Poroka.** V soboto, 12. t. m. se je poročil tov. Vinko Bandelj, učitelj na vrhu pri Kanalu, z gospico Zorko Zavadlavovo iz St. Andraža. — Čestitamo!

—g— **Ravnatelj na goriškem ženskem učiteljskišču** je imenovan Fr. Žnidaršič, profesor na goriški višji gimnaziji.

—g— **Učiteljski izpit za vinarske in sadjarske šole** je napravil na visoki šoli za poljedelstvo na Dunaju E. Klavžar, drž. pot. kmetijski učitelj, pridelen goriškemu glavarstvu.

Splošni vestnik.

Dr. Ivan Tavčar je obhajal dne 28. avgusta t. l. šestdesetletnico svojega rojstva. Dr. Tavčar je član dež. šol. sveta in častni član Zaveze. Še mnogo zdravih let!

V tečaj za trgovsko obrtno nadaljevalne šole, ki se je vršil v Ljubljani na

c. kr. obrtni šoli, se je prijavilo 58 učiteljev. Sprejelo se jih je zaradi pomanjkanja prostora le 26, in sicer 15 s Kranjskega, 8 z Goriškega, 2 iz Trsta in 1 s Stajerskega. Izpit je položilo 19 z dobrim uspehom, 7 z odliko.

„Hrvatsko Matice Školsko“ bodo osnovali na Hrvaškem, društvo v enakimi nameni kakor je naša Ciril-Metodova družba.

Samostani v Avstriji. Pred kratkim je izšla zanimiva knjiga o avstrijskih samostanih, ki jo je napisal premonstratski korar Alfonz Zak. Kakor pravi ta knjiga, je v Avstriji 640 moških redovniških naselbin z 11.116 člani. Ženski redovi imajo 2316 kolonij s 27.389 članicami. Skupno torej 2966 redovniških kolonij z 38.505 člani. Mislimo, da je to dosti jasna slika španskih razmer v Avstriji.

Potovanje mladih deklic v inozemstvo. Pravosodno ministrstvo je opozorilo sodnije na ministrsko naredbo od 7. maja 1908 in naredbo notranjega ministrstva od 7. julija ter 31. avgusta 1908, glasom katerih morajo sodnije izdati dovoljenja za potovanje mladoletnih deklet v inozemstvo. S tem bi se imelo zavarovati pred nevarnostmi deklic, ki so se pustile najeti za kake službe v inozemstvu in so zbog kakega slučajja prišle ob službo in padle v bedo. Na podlagi gori omenjenega odloka imajo sodnije kot varstvene oblasti strogo individualizirati in izdati dovoljenje za potovanje v inozemstvo le po vestnem premetovanju vseh v poštev prihajajočih momentov. Posebno ko gre za potovanje v orient, ne sme izdati dovoljenja, dokler sodnija ni gotova, da mladoletni ne preti niti v telesnem niti v uravstvenem oziru nikaka nevarnost.

Sredstvo proti živinski kugi. Znan profesor dr. Doyen v Parizu je naznanil francoskemu poljedelskemu ministrstvu, da je iznašel zanesljivo sredstvo proti slinavki in kugi na parkljih, ki daje upanje, da se ta živinska bolezen popolnoma zatne.

Izboren nakup blaga in bal. Ni vsakemu dano, da bi pri nakupu modnega blaga, volnenega blaga, sukna, modnih barhentov in flanel za obleke in srajce, zefira, damasta, brisač, robecev, volnenega in bombaževnega blaga bil srečen. Isto se zgodi pri balah za neveste. Temu si odpomorete, če se obrnete na izvozno trdiko V. J. Havliček a bratr, Toplice Poděbrady (Češko), ki pri sklicevanju se na naš list odposlje ravnokar zgotovljene nove zbirke vzorcev za jesensko in zimsko dobo brez obveznosti, da se kaj kupi, franco na vpogled. Priporočamo to pripoznano realno in solidno češko trdiko našim čitateljem v obilo naročilo.

Uspeh narodnega praznika na Hrvaškem. Narodni praznik na Hrvaškem dne 5. julija t. l. je donesl 67.088 K 8 h dohodkov. Stroškov je bilo 2882 23 K, tako da znaša čist dohodek narodnega praznika 64.125 kron 85 vin. — Od tega se je samo v Zagrebu nabralo 20.000 K. Vendar računi še niso zaključeni, ker darovi še vedno prihajajo. Pri tem je značilno to, da se tega narodnega praznika ni udeležil nihče od vlade. Niti oddelni predstojnik Amruš ne, dasi bi ravno on bil v prvi vrsti poklican se udeležiti take eminentne kulturne prireditve. Dohodki narodnega praznika so namreč namenjeni za podpiranje hrvaških šol v ogroženih krajih.

Serum proti kačjemu strupu. Pred nekoliko leti je grof Calmette v Parizu izumil serum proti kačjemu strupu. To je krvni serum od konj, ki so imunizirani proti kačjemu strupu; serum pa prireajo v Pasterjevem zavodu. Ako kača upiše človeka, se mora ta serum čimprej, najdalje pa štiri ure po piku, vbrizgati pod kožo. V slučaju, ako se kažejo težki znaki zastrupljenja, je treba vbrizgati serum v kako glavnih žil. Ker nima ta serum nikakih strupenih snovi, je povsem neškodljiv tudi v večih dozah, kakor so to pokazale izkušnje. Vojno ministrstvo na Dunaju je nabavilo večje količine Calmettovega seruma kakor tudi potrebne priprave ter jih razdelilo vojaškim zdravnikom in bolnišnicam 16. vojnega zbora (Dalmacija, južna Bosna in Hercegovina), ker so področja tega zbora najbolj izpostavljena nevarnosti kačjega strupa.

Preosnova koledarja. Na Angleškem se bavijo z mislijo preosnovati koledar. Po najnovejšem načrtu bi bil prvi dan v letu, to je novo leto, praznik. Temu bi nasledovali tedenski dnevi od ponedeljka naprej po vrsti. Prvi dan v tednu bi ne bil ne tedenski dan ne nedelja, zato bi imelo leto potem 364 dni, kar da ravno 52 tednov. Na ta način bi se n. pr. napravilo, da bi bil dne 2. januarja v vsakem letu ponedeljek, 3. torek itd. Drugi učenjaki so se pa izjavili proti taki preosnovi.

Ljudsko štetje v Dalmaciji. Sedaj so bili obelodanjeni zadnji podatki o izvršenem ljudskem štetju v Dalmaciji. Po teh podatkih je imela Dalmacija 31. decembra 1910 — 129.112 hiš in 636.700 prebivalcev, od teh 313.794 moških in 322.906 ženskih. Katolikov 531.364, uniato 218, pravoslavni 104.432, luteranov 126, židov 354, mohamedancev 108. Razentoga je 8966 vojakov.

Razpis natečaja. Na Primorskem se razpisujeta dve mesti instruktorjev za mlekarstvo, eno s slovenskim in hrvaškim, drugo z italijanskim učnim jezikom; prvo za slovenski in hrvaški, drugo za italijanski

del dežele. Sedežem za prvo je za sedaj določena Gorica, za drugo Trst. — Poseben službeni red določa dolžnosti teh instruktorjev, ki obstoje zlasti v strokovnem potovalnem poučevanju prebivalstva, ki se peča z mlekarstvom; in to tako, da ti poljudno predavajo in praktično prikazujejo o umni reji in oskrbi molzne živine, o pridobivanju mleka in ravnanju z njim, o njega raznovrstni uporabi, o oskrbovanju mlekar, sirarn in planšarstva, posebno z ozirom na njih zadržno organizacijo. Instruktorji mlekarstva so službeni organi c. kr. namestništva in se nastavijo pogodbeno najprej za dve leti. Dobijo letni honorar 2400 K ter stalni potni paušal 2000 K, kateri prejemki se plačujejo naprej v mesečnih obrokih. — Prosilci za te dve mesti naj vložijo nadalje do 20. septembra 1911 na to c. kr. namestništvo svoje prošnje, opremljene z dokazom starosti, avstrijskega državljanstva, zdrave telesne konstitucije, dovršenih študij, delovanja v kmetijski praksi, posebno v mlekarški stroki ter jezikovnega znanja. Istočasno naj podajo obvezno izjavo, tekem katere da bi po obveščanju o ugodni rešitvi svoje prošnje zamogli nastopiti to službo. Ob sicer enakih sposobnostih imajo prednost oni prosilci, ki so že položili učiteljski izpit za kmetijske šole, in oni, ki razen učnega jezika morejo dokazati tudi zadostno znanje drugih deželnih jezikov.

Proti slovenskemu vseučilišču in strah pred Prago. „Slovenec“ je zopet enkrat pokazal svojo ljubezen do slovenskega vseučilišča in obenem ga je pretresel strah pred Prago. Velik kraval je napravil zaradi tega, ker se je dr. Rostohar habilitiral na češki univerzi v Pragi kot privatni docent, češ, kako se more zgoditi kaj takega brez edinega dovoljenja od strani klerikalne stranke! Potem je zakričal, da slov. klerikalci nočejo, da bi se na tak način delale predpriprave za bodoče slov. vseučilišče ter da je slovensko ljudstvo proti Pragi. Nemci so z veseljem zapisovali „Slovenčeve“ izbruhe, ker so videli, kako zopet dela proti slovenskemu vseučilišču. Proti Pragi je, ker se boji, da bi prišlo od tam premalo klerikalno, pa njemu preveč slovansko navdahnjenih akademikov! Klerikalni list pač ne more drugače pisati! — Vseobče obsojanje je doživelo „Slovenčev“ vpitje, zato je pa začel nekaj preklicavati. Ali tako dela vselej po storjeni veliki lumpariji. Vidimo zopet klerikalce na delu proti slov. vseučilišču. Ker takega ne marajo, ogrevajo se oni pač le za nemško katoliško vseučilišče. Tako so iznova dokazali, da so sovražniki prosvete in napredujoče kulture!

Proti verouku v šoli. Klerikalne občine v Italiji si vedno prizadevajo, da bi po svoje zasakale zakon o verouku v ljudskih šolah, da bi se jim tako sčasoma posrečilo prisiliti vse otroke, da obiskujejo verouk. Zakon določa, da se verouk sme učiti v prostorih občinskih šol samo tedaj, ako starši otrok to zahtevajo; učiteljev pa nihče ne more siliti, da bi učili verouk. V Benetkah, kjer imajo klerikalci nadvlado, zahtevajo klerikalni starši v šoli verouk, zato je župan odredil, da se ta pouk razdeli med šolske ure. Ko je ministrstvo za nauk ta njegov korak kot nepostaven prepovedalo, je predložil župan ta slučaj najvišji kompetenčni instanci, namreč četrti sekciji državnega sveta. Odločba ki je bila ravnokar izrečena, je načelnega pomena. V njej je odločeno, da se verouk ne sme v nobenih okolnostih učiti ob normalnem šolskem času, ker bi se s tem silili otroci, ki ne žele verouka, da po nepotrebnem tratijo čas.

Priporočajte in širite naš list!

Razglasi.
Št. 1054. Kranjsko. 1—1

Na obeh mestnih slovenskih otroških vrtcih se prične šolsko leto 1911/2 dne 16. septembra 1911.

Vpisovalo se bode v šolskih prostorih na Zaloški cesti in v Cerkveni ulici dne 15. septembra 1911 dopoldne.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, dne 22. avgusta 1911.

Za oskrbovanje občinskih opravil mesta Ljubljane začasno postavljeni c. kr. deželne vlade svetnik: Laschan l. r.

Št. 1054. 1—1

Šolsko leto 1911/2 se prične na mestnih ljudskih šolah ljubljanskih dne 16. septembra 1911

s klicanjem sv. Duha in potem takoj z rednim šolskim poukom.

Vpisavalo se bode 13., 14. in 15. septembra 1911 v šolskih poslopih, to je: za I. mesto deško ljudsko šolo v šolskem poslopiu Komenskega ulici št. 17; za II. mestno deško ljudsko šolo v šolskem poslopiu na Cojzovi cesti št. 5; za III. mestno deško ljudsko šolo v šolskem poslopiu na Erjavčevi cesti št. 21 (II. nadstropje); za IV. mestno deško ljudsko šolo v novem šolskem poslopiu Na Prulah št. 13, za mestno trirazrednico na Barju v šolskem poslopiu na Karolinski zemlji št. 40; za mestno nemško deško ljudsko šolo v šolskem poslopiu na Erjavčevi cesti št. 21 pri tleh; za mestno slovensko deklško osemrazrednico v šolskem poslopiu na

Sv. Jakoba trgu št. 1; za mestno (nemško dekliško) osemrazrednico v šolskem poslopju na Erjavčevi cesti št. 19.

V novo IV. mestno deško ljudsko šolo se bodo sprejemali dečki iz II. okraja (Sv. Jakob) ljubljanskega mesla do Tranče, dalje iz predkrajev Hradeckega vasa in Dolenjska cesta in iz severne polovice Karolinske zemlje, končno iz Kuhnove in Domobranske ceste ter iz vzhodne polovice Streliške ulice.

Otroci, ki ne stanujejo v Ljubljani, se v mestne šole ne bodo sprejemali.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani,
dne 22. avgusta 1911.

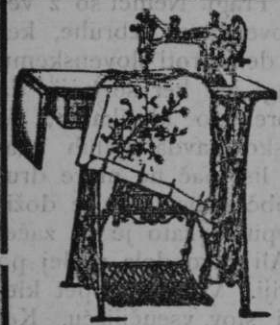
Za oskrbovanje občinskih opravil mesta Ljubljane začasno postavljeni c. kr. deželne vlade svetnik;
Lasehan l. r.

A. Skulj

v Ljubljani, Poljanska cesta 12
priporoča svojo trgovino papirja, pisalnih in šolskih potrebščin.

J. Jax

Ljubljana
Dunajska cesta

Šivalni stroji,
kolesa in
pisalni stroji.

Prihranite mnogo denarja

če naročite sukno in modno
blago naravnost od eksportne
trrdke

Milica Tomec
Humpolec (Češko)

Vzorci na zahtevo gratis na vpogled

Gričar & Mejač

v Ljubljani, Prešernova ulica 9
priporočata v veliki izbiri po najnižji ceni
obleke za gospode in dečke, površ-
nike za gospode in dečke, obleke za
otroke, žakete za dame, paleta za
dame, plašče za deklice itd. itd.

Nepremočljive pelerine iz lodna ali vel-
blodje dlake (Kamelhaar) v vseh velikostih,
Gg. učiteljem in učiteljicam popust za
„Učiteljski konvikt“.

Iv. Bonač

v Ljubljani

priporoča svojo trgovino
papirja in pisalnih po-
trebščin, kartonažno to-
varno, knjigoveznico.

Lahko tekoči tintni izvlečki

za šole, vzgojevalne zavode in večje urade
s katerimi si pripravi vsakdo na najpripravniji način dobro črnilo po čudovito nizki ceni.

Izvlečki kakor tudi črnilo so popolnoma brez goščave.

Ti izvlečki so pravo črnilo v zgoščeni obliki in dajo, zredčeni z vodo
zopet takoj gotovo črnilo. Mešati se dajo med sabo in z vsakim drugim
dobrim črnilom.

Le tedaj, če je bilo prej črnilo iz praška ali testa v porabi, se morajo
ostanki odstraniti iz tintnikov, ker pokvarijo taki surogati dobro črnilo.

Ako se jih shranjuje zaprte, se drže neprestano, zato ni treba vse
vsebine ene steklenice naenkrat spremeniti v črnilo, temveč le po potrebi.
Vode ni treba prej kuhati, tudi ni treba mehke dežnice, ker je kompozicija
za udobnost p. n. odjemalcev pripravljena tako, da se sme uporabiti navadna
voda. Ravno kar pripravljeno črnilo se zdi začetkoma malo blede, temni pa
vedno bolj in bolj.

Gotovo črnilo naj se ne shranjuje v kovinastih posodah.
Mraz škoduje izvlečkom.

Ako se je črnilo v tintnikih tekom časa vsled izhlapevanja zgostilo, se
dopolni s prav jako zredčenim izvlečkom in črnilo je zopet lahko tekoče.

1. Vijolčasto-črni tekoči tintni izvleček.	1 kg da 20 l šolske-
2. Modro-črni tekoči tintni izvleček.	ga črnila. 1 kg = 4 K.
3. Tekoči železno-šiškast tintni izvleček.	1 kg da 10 l prave-
	ga Anthrazen-črnila
	(dokumentno-črnilo)
	1 kg = 6 K. ..

Izvleček št. 3 se razpošilja tudi v 1/2 lit. steklenicah za pripravljanje
5 l Anthrazen-črnila.

Poštnine prosto se priloži: 1 steklenica izvlečka št. 4 za 1/4 litra
kovinskega rdečila stane 40 vin. (Vsebinske stekleničice se zlije v 1/4 litra
vode in rdečilo je gotovo.)

Vzorci brezplačno in poštnine prosto.

Fran Schüller, tovarna črnila, Amstetten, N.-A.

Iz prijaznosti posreduje naročila:

Učiteljska tiskarna, Ljubljana.

P. n.

S tem se usojam javljati, da sem svojo **spedijsko**
trgovino z današnjim dnevom opustil.

Ves inventar sem prodal trrdki

Spedijska in komisijska trrdka „Balkan“

d. z. o. j.

Podružnica v Ljubljani — (Centrala v Trstu)

in bo ta družba tudi vsa tekoča opravila izvršila v svojem imenu
in na svoj račun.

P. n. naročnikom se najtopleje zahvaljujem za izkazano mi
zaupanje in prosim, naj to naklonjenost v polni meri blagohotno
ohranijo trrdki „Balkan“.

Z velespoštovanjem

J. Škerlj.

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta 13

priporoča svojo bogato zalogo
stekla, porcelana, svetilk, okvirov,
šip itd. Tintnike za šolske klopi,
kakor tudi aparate za fizikalne
poizkušnje. — Prevzema vsa v to
stroko spadajoča dela. ::

Jako zanimiv, zabaven in poučen
list s slikami je

Slov. Ilustrovani Tednik

ki izhaja vsak petek, ter stane četrt-
letno le K 1-80. Zahtevajte ga povsod!
Naročite ga in inserirajte v njem!
Naslov: „Ilustrovani Tednik“, Ljubljana.

Najbolj varno naložen denar!

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa do 31. dec. 1910 nad 564 milijonov kron.

Stanje hranilnih vlog:
nad 40 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
nad 1,200.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljska

v Ljubljani, v lastni hiši, Prešernova ulica št. 3

sprejema vloge vsak dan in jih obrestuje po 4 1/4 % brez odbitka. Nevzdig-
njene obresti pripisuje vsakega pol leta h kapitalu. Sprejema vložne knjižice
drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Denar in knjižice se lahko pošiljajo po pošti.
Za varnost vložnega denarja jamči zraven rezervnega zaklada še
mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in z vso davčno močjo.
Izguba vložnega denarja je nemogoča, ker je po pravilih te
hranilnice, potrjenih po c. kr. deželni vladi, izključena vsaka špekul-
acija z vloženim denarjem.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike, v podpiranje
slovenskih trgovcev in obrtnikov pa

kreditno društvo.

Posoja na zemljišča po 5 % in proti poplačevanju dolga po najmanj
1/4 %. Dolžnik pa more svoj dolg poplačati tudi poprej, ako hoče. Posoja
se tudi na menice in vrednostne papirje.